

DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(43\).2021.071821](https://doi.org/10.18371/fp.3(43).2021.071821)

УДК 336.71

ДІЯЛЬНІСТЬ НЕОБАНКІВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

ЛОБОЗИНСЬКА Софія Миколаївна

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри банківського і страхового бізнесу

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5483-6864>

СКОМОРОВИЧ Ірина Георгіївна

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри банківського і страхового бізнесу

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8574-6770>

ВЛАДИЧИН Уляна Володимирівна

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри банківського і страхового бізнесу

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6916-6688>

Анотація. У статті розкрито сутність та специфіку діяльності небанків в умовах цифрової трансформації фінансового ринку. Авторами виокремлено типи небанків, здійснено порівняльну характеристику небанків та традиційних банків. Розкрито шляхи взаємодії банків з фінансово-технологічними компаніями. Досліджено діяльність українських небанків та окреслено перспективи побудови сприятливої еко-системи розвитку небанків в Україні.

Ключові слова: небанк, цифрова трансформація, фінансово-технологічна компанія, регуляторна пісочниця.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток технологій формує нові правила гри для банків, стимулюючи їх до процесів цифрової трансформації. Нові потреби клієнтів, мобільний ін-

Аннотация. В статье раскрыта суть и специфика деятельности небанков в условиях цифровой трансформации рынка. Авторами выделены типы небанков, осуществлено сравнительную характеристику небанков и традиционных банков. Раскрыты пути взаимодействия банков с финансово-технологическими компаниями. Исследована деятельность украинских небанков и намечены перспективы построения благоприятной эко-системы развития небанков в Украине.

Ключевые слова: небанк, цифровая трансформация, финансово-технологическая компания, регуляторная песочница.

тернет, хмарні технології, технологія блокчейн вимагають від банків активного впровадження цифрових інновацій та побудови осучаснених бізнес-процесів. Це привело до виникнення

нових учасників на ринку фінансових послуг – необанків, динамічний розвиток яких розпочався з 2017 року. Саме у цьому році започаткував свою діяльність перший український необанк – Монобанк, а згодом все більше нових провайдерів інноваційних фінансових послуг почали з'являтися на вітчизняному фінансовому ринку. Необанкінг в Україні та світі став новою реальністю, яка потребує глибоких досліджень та окреслення перспектив розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій Визначенням сутності необанкінгу та цифрової трансформації фінансово-банківських послуг, сучасного стану та тенденцій їхнього розвитку займалися такі зарубіжні та українські фахівці, як Барабаш Ю. [1], Верховодов А. [2], Губа М. [3], Добсон А. (Dobson A.) [4], Еіченгрін Б. (Eichengreen B.) [5], Левковец Д. [6], Легетські В. (Legetsy V.) [7], Паперник С. [8], Рольф А. (Rolfe A.) [9] та інші. Поруч з науковим доробком значених вчених основою для написання статті стали прикладні дослідження та аналітичні матеріали компанії McKinsey, Української асоціації фінтех та інноваційних компаній, державні стратегії розвитку фінансового ринку та фінтеху в Україні, інформаційні матеріали офіційних сайтів зарубіжних та вітчизняних необанків.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми Проведене дослідження спрямоване на вдосконалення теоретичних основ феномену «необанківництва», окреслення світових тенденцій необанкінгу, аналіз взаємодії класичних банків та фінансово-технологічних компаній, формування сприятливого середовища для розвитку фінансово-технологічних

інновацій в банківництві шляхом вдосконалення державної політики підтримки цього сегменту.

Метою статті є виявлення особливостей діяльності необанків в Україні та світі, характеристика тенденцій та перспектив їхнього подальшого розвитку, формування сприятливої фінтех-екосистеми з метою надання якісних цифрових фінансових послуг різним категоріям споживачів.

Виклад основного матеріалу дослідження Перші кроки до зміни традиційних банківських підходів в обслуговуванні клієнтів були здійснені британським банком First Direct, який запустив телефонний банкінг у 1989 р. та застосував концепцію роботи без відділень, цілодобово обслуговуючи клієнтів за допомогою кол-центру. До травня 1991 р. послугами банку користувалися 100 тис. клієнтів. Згодом First Direct став підрозділом HSBC Bank plc.

З розвитком інтернету банківські установи часто прагнули скоротити операційні витрати, пропонуючи клієнтам послуги інтернет-банкінгу. Одночасно з цим з'явилися перші інтернет-банки. Так, у 1998 р. у Великій Британії був створений інтернет-банк Egg. За допомогою кол-центру та інтернет-порталу клієнти могли керувати своїми рахунками. Завдяки зручному сервісу дуже швидко банк відкрив більше ніж 2 млн клієнтських рахунків [8]. Із середини 2000 років онлайн- і телефонний банкінг стали основою роздрібних банківських послуг. Більшість банків це врахували, включивши такі онлайн-рахунки у свої основні продукти, паралельно змінюючи або скорочуючи мережі своїх відділень.

Згодом фінансові компанії, які надають фінансові послуги не через ме-

режу філій та відділень, а шляхом новітніх телекомунікаційних каналів, почали називати необанками. Уперше цей термін було вжито у 2017 році. Загалом, небанк – це компанія, яка забезпечує банківський та платіжний сервіс без традиційної інфраструктури банківських відділень. Небанки – це повністю онлайн-компанії, які на 100% цифрові і доступні клієнтам тільки через мобільні додатки і платформи персональних комп'ютерів.

У вітчизняній науковій літературі подається більш розгорнуте визначення цього поняття. А саме: небанк – це модернізований та постійно оновлюваний банкінг з розвиненою сучасною

функціональністю, формами зв'язку та передачі даних, включаючи такі основні елементи, як Інтернет (веб-сайти, офіси) та мобільний банк (програми, повідомлення) [3].

Небанки – це сучасний фінтех-тренд у світі, який набув стрімкого розвитку завдяки, зокрема, пандемії COVID-19. Щоб зменшити ризик заразитися вірусною інфекцією, споживачі фінансових послуг шукали можливості здійснювати фінансові платежі дистанційно, використовуючи свої мобільні телефони та комп'ютери. Відповідно на такий попит із сторони споживачів стало стрімке зростання кількості небанків у світі (рис. 1).

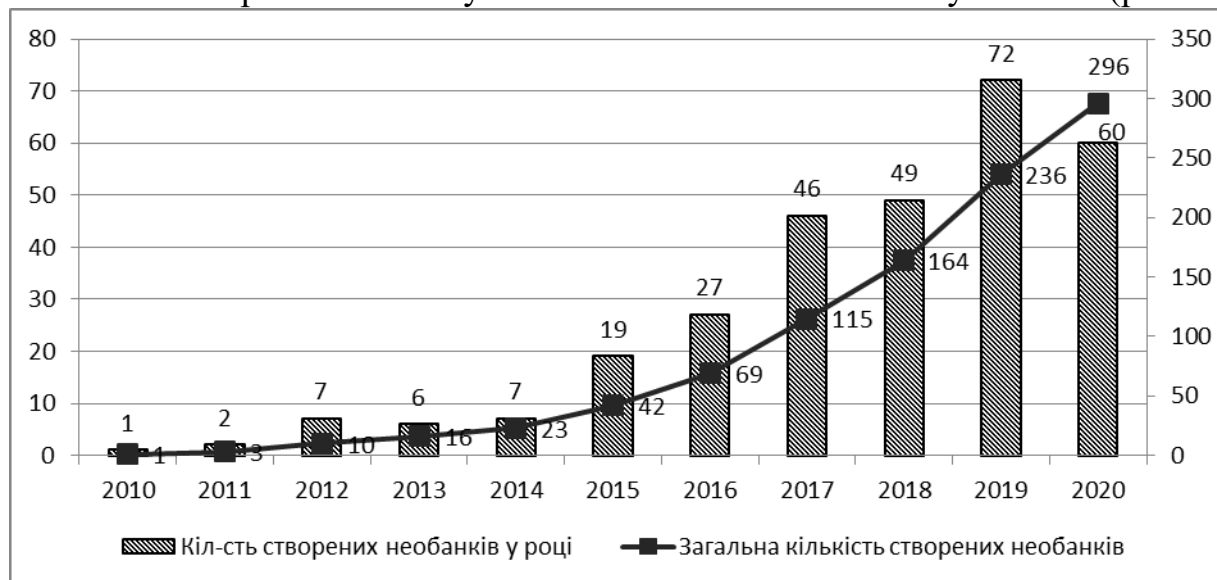

Рис. 1. Кількість новостворених небанків впродовж 2010-2020 рр.

Джерело: побудовано авторами за [7; 9; 10]

Упродовж останніх одинадцяти років було створено 319 нових цифрових фінансових посередників. Найактивніше їхня кількість зростала у 2019 та 2020 рр., коли розпочали свою діяльність 72 та 60 нових небанків відповідно [7; 9].

Лідерами у розвитку небанківництва, безумовно, є країни Європи. Згід-

но статистики професійного сайту neobanks.app розподіл чисельності небанків за регіонами станом на 01.01.2021 наступний: Європа – 70, Північна Америка – 48, Південна Америка – 31, Африка і Близькій Схід – 11, Азійсько-Тихоокеанський регіон – 39 [11].

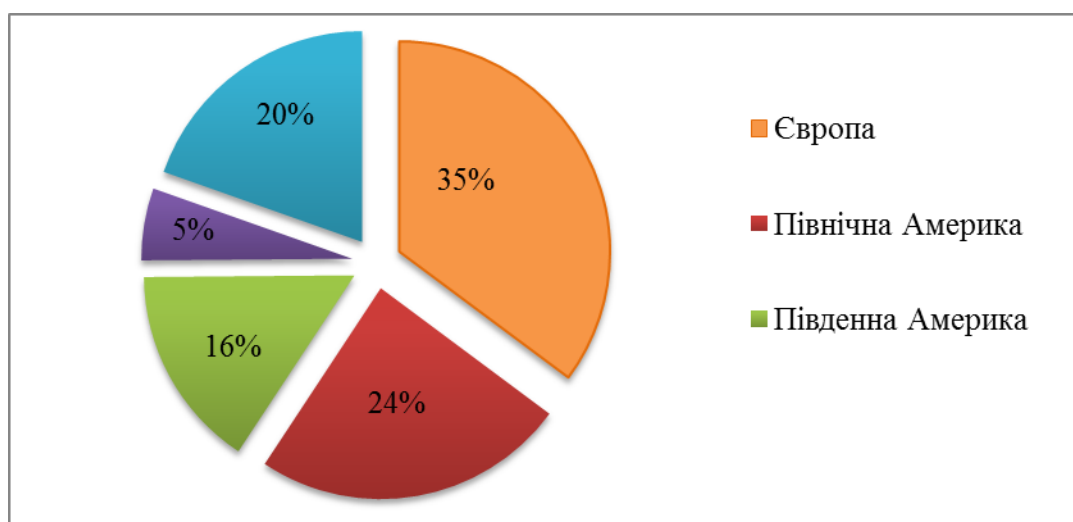

Рис. 2. Розподіл чисельності необанків за регіонами станом на 01.01.2021, %
Джерело: побудовано авторами за даними [11]

Велика чисельність необанків в європейському регіоні пояснюється наявністю сприятливих чинників розвитку фінансово-технологічної індустрії, включаючи масове використання комп'ютерів та мобільних телефонів жителями країн Європи. Статистика чисельності необанків в країнах Європи зображена на рис. 3 [11].

До країн з найбільш розвиненим необанківським ринком належать США, Велика Британія, Південна Корея, Німеччина, Франція та Бразилія [11].

Діяльність необанків у різних країнах світу має свої особливості і в значній мірі залежить від специфіки фінансового законодавства, рівня технологічного розвитку країни, системи захисту прав споживачів фінансових послуг, взаємодії банків та технологічних компаній, традицій та звичаїв, що сформувалися на фінансовому ринку. Однак для необанків також притаманно багато спільних рис, які нехарактерні для класичних традиційних банків. Зокрема, необанки пропонують більш високі процентні ставки за вкладеними коштами, відсутність комісії за обслуговування карткового рахунку, нижчі проценти за кредита-

ми, кращу взаємодію з клієнтом та його підтримку при наданні фінансової послуги.

Традиційні банки мають багато переваг перед необанками, зокрема, такі як базове фінансування та довіра клієнтів. Однак наявність застарілих систем утруднює розвиток інноваційних послуг для клієнтів.

Незважаючи на те, що необанки мають незначні грошові фонди та невелику клієнтську базу в порівнянні з банками, вони можуть створювати та надавати нові інноваційні послуги, які відповідають викликам цифрової економіки. Порівняльна характеристика необанків та традиційних банків наведена у табл. 1.

Загалом, перевагами необанків над класичними банками є:

- низька вартість фінансових продуктів, які, як правило, є недорогими, без щомісячної плати за обслуговування;
- прозорість надання фінансових послуг, а саме відсутність прихованих комісій і надмірних штрафів за овердрафт;

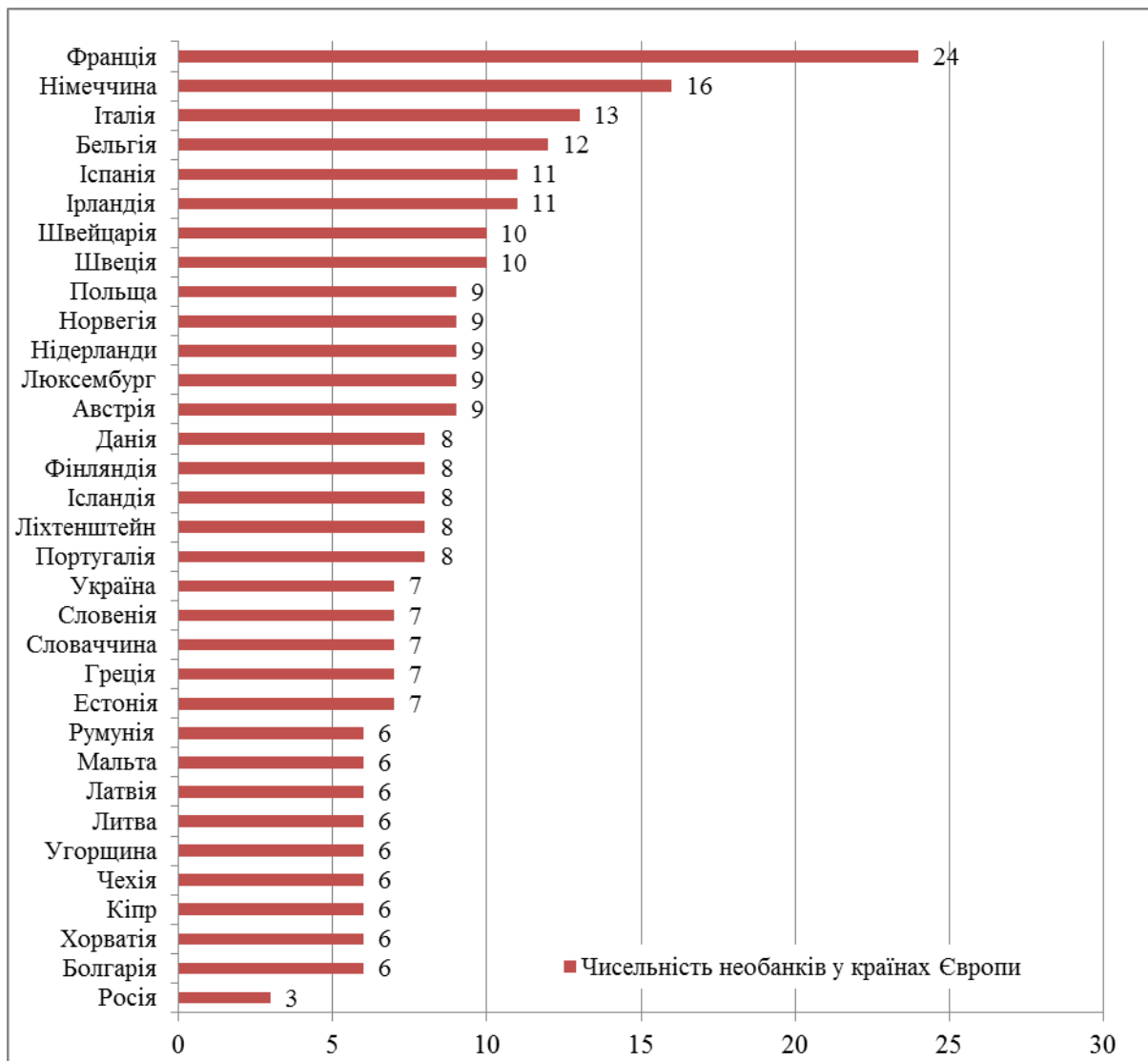

Рис. 3. Чисельність небанків у країнах Європи, станом на 01.01.2021 р.

Джерело: побудовано авторами за даними [11]

– інноваційні мобільні додатки, де є можливість оперативно керувати своїми фінансами, прогнозувати активність свого рахунку і швидко усувати можливі проблеми;

– спрощена процедура кредитування завдяки використанню небанків інноваційних способів оцінки кредитоспроможності позичальника, що повністю автоматизує та прискорює виділення коштів;

– орієнтація на специфічні сегменти ринку, сфери діяльності, вразливих клієнтів, які недостатньо охоплені банківськими послугами (зокрема, кредити для малого бізнесу та фізичних

осіб-підприємців, міжнародні перекази для трудових мігрантів, іпотечне кредитування для молоді тощо). Наприклад, небанк Monese надає послуги, для трудових

мігрантів, Habito спеціалізується на іпотечному кредитуванні, Revolut та TransferWise працюють на ринку міжнародних переказів [4].

Діяльність небанків не позбавлена недоліків. Небанківські активи можуть бути з або без гарантованого державного покриття. З огляду на це користувач таких фінансових послуг має встановити прийнятний для себе ступінь ризику збереження своїх зао-

щаджень. Чинне фінансове законодавство у повній мірі ще не регламентує діяльність таких нових гравців на фінансовому ринку. Якщо, наприклад, виникає проблема з мобільним додатком або його роботою, з новими законодавчо неврегульованими послугами,

з'являється плутанина щодо того, хто буде нести відповідальність за збої у роботі і як ця проблема буде вирішуватися. До кінця не є розробленою процедура захисту прав споживачів цифрових фінансових послуг.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика традиційних банків та необанків

Критерій	Традиційні банки	Необанки
Нормативно-правове регулювання	Чітка регламентація законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами	У процесі розробки та впровадження
Орган, який регулює та контролює діяльність	Центральний банк	Центральний банк, міністерство фінансів, спеціалізовані комісії з регулювання фінансового ринку
Право на здійснення діяльності на фінансовому ринку	Банківська ліцензія	Банківська ліцензія, фінансова ліцензія, платіжна ліцензія
Канали реалізації послуг	Філії, відділення, мобільний банкінг, онлайн банкінг	Мобільний банкінг, онлайн банкінг
Сервіси	Класичні банківські операції та комплексні складні банківські продукти	Прості фінансові продукти, зокрема: безготівкові платежі, перекази, поточні рахунки, депозити, кредити
Орієнтація на споживача	Бізнес та рітейл	Рітейл

Джерело: власна розробка авторів

Досліджуючи специфіку діяльності необанків, доцільно розділити їх на три типи:

1) необанки, які самостійно отримують банківську ліцензію і є повноцінними гравцями на фінансовому ринку. До таких банків можна віднести лондонський необанк Revolut, який обслуговує клієнтів з 30 країн Європи, а також з Північної та Південної Америки й Азійсько-Тихоокеанського регіону. Цей онлайн-банк зібрав більше 6 млн клієнтів за 4 роки діяльності та залучив 344 млн дол. приватних інвестицій [12]. Цей необанк створив цілу екосистему, яка пропонує такі ж пос-

луги, що і традиційні банки, тільки більш оперативно і без відвідування офісів. Клієнт може за хвилини відкрити рахунок безпосередньо зі свого телефону і отримати кращі умови обслуговування, ніж у традиційному банку, для обміну валюти, зберігання коштів (наприклад, у додатку можна встановити місячний бюджет на харчування і розваги), купівлі криптовалюти тощо. Серед основних функцій облікового запису Revolut — push-повідомлення, категорії видатків та платежі [13].

2) необанки, які отримують право на використання банківської ліцензії від

традиційного банку. У цьому випадку необанк виступає у ролі операційного підрозділу. За такою схемою діє український Monobank. З моменту заснування Monobank здійснює свою діяльність на основі ліцензії Універсал Банку, який виступає банком-партнером. Monobank не має філій, всі послуги здійснюються за допомогою мобільних додатків. Відповіді на запитання користувачів надаються у програмах обміну миттєвими повідомленнями (Viber, Facebook, Telegram). Monobank дає можливість просто та зручно отримати банківську картку з повним доступом до коштів за допомогою мобільного додатку. Серед банківських послуг передбачена можливість користуватися поточним рахунком, платежами, а також отримати невеликий ліміт овердрафту. Перевагами Monobank є простота і зручність використання рахунку – те, що у світовій практиці називається UX (User Experience) [14]. Хоча діяльність Monobank в Україні є успішною, однак це не свідчить про те, що всі необанки реалізують правильні бізнес-моделі. Так, у 2018 році був ліквідований необанк Touch Bank в Росії, який працював за ліцензією ОТП Банку. На його запуск було виділено 40 млн євро. Банк невірно визначив стратегію розвитку і почав її міняти лише тоді, коли збиток становив понад 1 млрд російських рублів і відновити прибуткову діяльність стало неможливим [6].

3) великі технологічні необанки (Big Tech neobanks), які засновані такими великими мультинаціональними компаніями, як Google, Apple, Amazon, Какао (Корея), Mercado Libre (Латинська Америка), Alibaba and Tencent

(Китай) та інші. Для них є характерними велика клієнтська база, високі рейтинги та довіра споживачів. Ввійшовши на фінансовий ринок, ці глобальні гіганти пропонують широкий спектр фінансових послуг своїм споживачам. Amazon розширив свою діяльність у наданні кредитів малим і середнім підприємствам. KakaoBank пропонує всі категорії банківських продуктів, Alibaba Ant Financial і Tencent's WeChat надзвичайно швидко розширили сегменти надання фінансових послуг, які притаманні класичним банкам, що спричинило прийняття китайськими регулюючими органами низки обмежень щодо їхньої діяльності на фінансовому ринку [5].

Загалом, необанки – це сучасні фінансово-технологічні компанії, які надають фінансові продукти технологічними каналами з врахуванням максимальної зручності для споживачів. Відповідно до дослідження, проведеного компанією McKinsey «Fintechicolor: The new picture in finance», необанки та фінансово-технологічні стартапи, діяльність яких аналізувалася дослідниками, були максимально сфокусовані на сегмент ритейлу. Зокрема, частка їхньої присутності у розрізі споживчих сегментів наступна: ритейл – 62%; комерційний сегмент – 28%, сегмент великих корпорацій – 11% [15]. Реалізація фінансових продуктів фінансово-технологічними компаніями у розрізі поданих сегментів наведена у табл. 2.

Необхідно зауважити, що у багатьох випадках поява необанків – це результат взаємодії фінтех-стартапів та класичних банків.

Таблиця 2

Реалізація фінансових продуктів фінансово-технологічними стартапами
у розрізі споживчих сегментів

Споживчий сегмент	Платежі (частка від загального, %)	Кредитування та фінансування (частка від загального, %)	Операції з фінансовими активами на ринку капіталу (частка від загального, %)	Фінансовий менеджмент (частка від загального, %)
Рітейл	25	14	13	10
Комерційний сегмент	12	9	4	3
Сегмент великих корпорацій	6	1	2	2

Джерело: складено авторами на основі аналізу даних, наведених у дослідженні McKinsey&Company [15]

Досліджуючи світовий досвід співпраці традиційних банків і фінтех-компаній, виділяють такі шляхи їхньої взаємодії: розробка та впровадження банками програм акселерації та інкубації (43%), інвестування у перспективні фінтех-стартапи за допомогою ресурсів внутрішніх венчурних фондів (20%), укладання двосторонніх угод про партнерство (20%), придбання банками фінтех-компаній (10%), відкриття банками власних фінтех-компаній (7%) [16].

сурсів внутрішніх венчурних фондів (20%), укладання двосторонніх угод про партнерство (20%), придбання банками фінтех-компаній (10%), відкриття банками власних фінтех-компаній (7%) [16].

Рис. 4. Шляхи взаємодії традиційних банків і фінтех-компаній

Джерело: побудовано авторами за даними [16]

В Україні з 2017 року відбуваються схожі трансформаційно-технологічні процеси у сфері банківництва. Банки активно співпрацюють з фінтех-стартапами, широко використовують технологічні рішення при створенні та

просуванні банківських продуктів, формується сприятлива екосистема для появи та діяльності небанків в Україні.

За результатами дослідження участі 11 найбільших банків у розбудові фін-

тех-екосистеми Української асоціації фінтех та інноваційних компаній майже всі опитані банки вже мають або планують спільні проєкти з фінтех-компаніями, окрім АТ КБ «ПриватБанк», що самостійно розробляє інноваційні продукти та послуги [17]. Банки віддають перевагу спільним проєктам з інноваційними компаніями, адже це простіше та значно дешевше, ніж утримувати власні команди ІТ-спеціалістів. Популярністю також користуються власні «центри інновацій» та власна інкубація/акселерація. Щодо інвестування у фінтех-стартапи, то

воно взагалі відсутнє через те, що такі операції напряду впливають на капітал банків і не є «класичним» банкінгом. Результати дослідження відображені в табл. 3.

Завдяки динамічній цифровій трансформації банки активно включаються у процес появи необанків в Україні. У 2020 році українські дослідники банківської цифрової трансформації згрупували всі вітчизняні банки за ступенем цифрової трансформації у чотири групи: Front-end only; Active integration; Own R&D; Digital native [18].

Таблиця 3

Участь банків у інноваційно-технологічній трансформації фінансового сектору

Банки	Спільні проєкти			Власна розробка інноваційних проєктів			Власна інкубація/ акселерація			Інвестиції в стартапи		
	Так	План	Ні	Так	План	Ні	Так	План	Ні	Так	План	Ні
АТ КБ «ПриватБанк»			√	√				√				√
АТ «Ощадбанк»	√				√				√			√
АБ «УКРГАЗБАНК»	√			√					√			√
АТ «Райффайзен Банк»	√			√				√				√
АТ «АЛЬФА-БАНК»	√			√					√			√
АТ «УКРСИББАНК»	√					√		√				√
АТ «ПУМБ»	√			√					√			√
АТ «КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК»		√		√				√				√
АТ «ОТП БАНК»	√					√	√					√
АТ «ТАСКОМБАНК»		√		√					√			√
АТ «МЕГАБАНК»	√			√					√			√

Джерело: складено авторами на основі [17]

На першій стадії «Front-end only» знаходиться 41 вітчизняний банк. Ці банки у своїй діяльності використовують лише найпростіші цифрові інструменти у взаємодії з клієнтами: веб-сайт, пункти самообслуговування, електронне адміністрування, мобільний додаток.

На другій стадії розвитку «Active integration» банками активно ведеться робота з API, налагоджується співро-

бітництво із технологічними стартапами. Для цієї групи банків є характерним застосування омніканального доступу (веб-сайт, застосунок, чат-бот), надання можливостей клієнтам здійснювати безконтактні платежі, користуватися електронними гаманцями, отримувати кеш-бек, дисконти. Таких банків в Україні налічується 34, вони мають автоматизовані сервіси бек-

офісу та співпрацюють із системами Apple або Google Pay.

Перебуваючи на стадії «Own R&D», банки мають власний штат з розробки та імплементації технічних рішень, активно ведуть роботу у різних сегментах з API, співпрацюють зі сторонніми постачальниками фінтех-послуг (платежі, рахунки тощо), застосовують віддалену автентифікацію у системі BankID НБУ. Таких банків в Україні налічується 22.

На стадії «Digital native» банк повністю діджиталізований: від взаємодії з клієнтом до виконання внутрішніх процесів. Ці банки здійснюють аналітику клієнтів на основі великих баз даних, повністю оцифровують взаємодію з клієнтами, застосовують хмарні рішення. Таких банків в Україні лише 2 та 1 небанк (АТ КБ «ПриватБанк», АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» та фінансово-технологічна компанія «Монобанк»).

Доцільно зауважити, що зважаючи на фінансово-технологічний функціонал, дослідники цифрової трансформації банківського сектору вперше до категорії «Digital native» віднесли фінтех-компанію, яка реалізовує фінансові продукти на базі ліцензії АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК», перший небанк в Україні. Загалом в Україні станом на 01.07.2021 року діє 7 небанків.

Монобанк був створений у листопаді 2017 року командою Fintech Band і одразу зайняв лідируючі позиції на банківському ринку України, адже з моменту свого відкриття видав карток більше, ніж всі інші банки разом взяті. З листопада 2017 року по вересень 2020 року Монобанк видав 2,4 млн карток, тоді як всі інші банки разом видали 1,8 млн карток, що на 0,6 млн шт. менше [18]. Монобанк залучив 1 млн

користувачів лише за 1,5 роки. Швидшим був лише небанк Пд. Кореї KakaoBank, якому для цього знадобилося всього 13 днів. Для прикладу британський віртуальний банк Starling за 5 років свого існування так і не розширив клієнтську базу до 1 млн осіб і обслуговує все ще 800 тис. користувачів.

Нова хвиля створення небанків в Україні відбулася у 2019 року. У цьому році з'явилося два нових віртуальних банки – todobank та Sportbank. Ці два банки дуже схожі своїм функціоналом на Монобанк, але вони не набули такого поширення, як він.

todobank – мобільний банк, проєкт розроблений АТ «МЕГАБАНК», який функціонує у Харкові і позиціонує себе як «мобільний банк твого міста» [19]. В основному діяльність банку сфокусована на карткових сервісах. Sportbank працює на основі банківських ліцензій АТ «ОКСІ БАНК» та АТ «ТАСКОМБАНК». Він позиціонує себе як банк для людей, що ведуть активний спосіб життя і пропонує їм різні бонуси за розрахунки у спортивних магазинах та фітнес-центрах [20]. Разом з тим, вибравши спеціалізовану нішу, топ-менеджменту Sportbank необхідно звертати увагу на те, щоб генерація акаунтів не відбувалася тільки заради кешбеку, але й завдяки якісним банківським продуктам.

У 2020 році із своїми фінансовими продуктами вийшли на ринок три небанки: O.Bank – проєкт АТ «Ідея Банк», НЕОБАНК – стартап від АТ «АКБ «КОНКОРД» та izibank, що здійснює свою діяльність на платформі АТ «ТАСКОМБАНК». Якщо O.Bank та Izibank пропонують прості класичні банківські продукти для клієнтів-фізичних осіб, то НЕОБАНК –

це інтернет-банк, який орієнтований на обслуговування насамперед суб'єктів господарювання, хоча для фізичних осіб теж передбачено набір послуг. У 2021 році розпочав свою діяльність «Банк Власний Рахунок», який був створений на основі ПАТ

«БАНК ВОСТОК» та Fozzy Group. До особливостей діяльності цього банку можна віднести нарахування бонусів власникам карток при розрахунку в мережі «Fozzy» [21]. Характеристика вітчизняних необанків наведена у табл. 4.

Таблиця 4

Необанки в Україні, 2017–2021 рр.

Найменування необанку	Рік за-сну-вання	Банківська ліцензія	К-ть клієнтів	Банківські продукти	Споживчий сегмент
Monobank	2017	АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»	3,1 млн	Онлайн-платежі, перекази. депозити, кредити, кеш-бек, емісія карток в біткойнах, купівля акцій на американському фондовому ринку (на стадії впровадження)	Фізичні особи, фізичні особи-підприємці
Sportbank	2019	АТ «ТАСКОМБАНК», АТ «ОКСІ БАНК»	240 тис.	Онлайн-платежі, перекази. депозити, кредити, кешбек 10% при купівлі спортивного одягу та абонементів у фітнес клуби	Фізичні особи
todobank	2019	АТ «МЕГА-БАНК»	-	Онлайн-платежі, перекази. депозити, кредити, оплата комунальних послуг без комісій, можливість використовувати у мобільному додатку платіжну картку, яку емітував інший банк	Фізичні особи
Izibank	2020	АТ «ТАСКОМБАНК»	100 тис.	Онлайн-платежі, перекази, депозити, кредити, кешбек 1% на всі категорії платежів	Фізичні особи
O.Bank	2020	АТ «Ідея Банк»	120 тис.	Онлайн-платежі, депозити, кредити, безконтактні р2р перекази, зняття готівки з банкоматів без комісій у перші 4 місяці користування картою.	Фізичні особи
НЕОБАНК	2020	АТ «АКБ «КОНКОРД»	-	Онлайн-платежі, перекази. депозити, кредити, касовий апарат у телефоні, власний еквайринг, нагадування про сплату процентів за кредитом та податків	Фізичні особи-підприємці, юридичні та фізичні особи
Банк Власний Рахунок	2021	ПАТ «БАНК ВОСТОК»	-	Онлайн-платежі, перекази. депозити, кредити, зарахування бонусів на платіжну картку при покупці в мережі Fozzy	Фізичні особи

Джерело: складено авторами на основі [1], [14], [19-24].

Загалом, усі вітчизняні необанки надають класичні банківські послуги, орієнтуючись на сегмент ритейлу. Однак, усвідомлюючи значну конкуренцію зі сторони традиційних банків та між собою, необанки шукають специфічні ніші для реалізації банківських послуг: Monobank започатковує брокерську діяльність, Sportbank працює з категорією фізично активних людей, NEOBANK позиціонує себе як банк для бізнесу та обслуговування фізичних осіб-підприємців, «Банк Власний Рахунок» обслуговує клієнтів торговельної мережі Fozzy тощо. Це відповідає світовим тенденціям необанкінгу, який фокусується на специфічних нішах, конкретних регіонах, певних категоріях споживачів.

Висновки. Активне зростання кількості необанків в Україні формує позитивну динаміку цифрової трансформації банківського сектору. Подальший розвиток необанкінгу пов'язаний з упровадженням учасниками фінансового ринку стандартів відкритого банкінгу та інструментів віддаленої ідентифікації та верифікації. Це стає можливим завдяки прийняттю Верховною Радою України Закону України «Про платіжні послуги» [25], який імплементує директиви ЄС (зокрема PSD 2) та створює умови для розробки інноваційних продуктів та послуг.

Окремої уваги державних управлінців потребує організація процесу створення в Україні регуляторної пісочниці, тестування в якій змогли б проходити 16-20 інноваційних продуктів на рік. У перспективі Україна могла б доєднатися до Глобальної мережі фінансових інновацій (GFIN), що була створена у Лондоні у 2018 році. Функціонування регуляторної пісочниці повинно стати невід'ємним еле-

ментом стимулюючого регулювання фінансового ринку, яке б підсилювалося державними програмами фінансування створення нових структурних елементів фінтех-екосистеми, а саме акселераторів та інкубаторів. Поява таких структурних елементів дозволить активно розвивати співпрацю банків з інноваційними учасниками, тому варто стимулювати спільні проекти традиційних гравців фінансового ринку з фінтех-компаніями. Успішними світовими прикладами такої колаборації є англійський банк Barclays та його акселератор Rise.

Розвитку необанкінгу також сприятиме реалізація стратегічного напрямку «Інноваційний розвиток» Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року, що передбачає виконання наступних завдань [26]:

- впровадження та поширення засобів штучного інтелекту та машинного навчання у фінансах (AML, кібербезпека, персоналізовані фінансові продукти);
- розробка можливості проведення ідентифікації клієнтів на основі біометричних даних;
- правове регламентування ринку цифрових активів;
- імплементация міжнародних стандартів у сфері фінансових послуг.

Крім того, у відповідності до Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 зусилля всіх гілок влади повинні бути сфокусовані на створення для учасників фінансового ринку сприятливих можливостей [27]:

- приймати та впроваджувати прогресивну політику та регулювання;
- залучати інвестиції та прозоро інвестувати, маючи законодавчу захищеність прав інвесторів;

- формувати попит на трансформовані фінансові послуги та продукти;
- мати доступ до талантів та висококваліфікованих спеціалістів.

Оскільки попит на цифрові фінансові послуги з боку користувачів постійно зростає, то необхідно описані вище стратегічні напрями деталізувати з точки зору захисту прав споживачів фінансових послуг та підвищення

цифрової та фінансової грамотності населення.

Окрім цього, успіху цифрової трансформації банківського сектору та необанкінгу сприятиме встановлення лояльного відношення державного фінансового регулятора до новітніх цифрових технологічних процесів у банківництві та запровадження пільгової системи оподаткування інноваційних компаній у сфері фінтеху.

Список використаної літератури

1. Барабаш Ю. Українські необанки: ключові гравці і потенційні ніші для розвитку. НВ Бізнес. 29 січня 2021. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/monobank-izibank-abo-sportbank-u-kogo-keshbek-bilshe-novini-ukrajini-50138385.html> (дата звернення: 01.07.2021).
2. Верховодов А. Кейс RBS: як традиційний банк вривається на ринг цифрових фінтехів. URL: <https://center42.tech/blog/case-rbs-neobank> (дата звернення: 11.10.2020).
3. Губа М., Лінник А., Колесник Д. Розвиток необанків в Україні та світі. *Регіональна економіка та менеджмент*, 2019. № 2 (24). С. 71-74. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3830/1/71-74.pdf> (дата звернення: 11.09.2020).
4. Dobson A. What are neobanks and how are they changing financial services? URL: <https://www.paconsulting.com/insights/what-are-neobanks-and-how-are-they-changing-financial-services> (дата звернення: 15.10.2020).
5. Eichengreen B. Big tech finance companies are one step ahead of regulators. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/business/2021/apr/12/big-tech-finance-regulators-amazon-alibaba-tencent> (дата звернення: 01.07.2021).
6. Левковец Д. Банк, необанк и экосистема. Как меняется финансовый сектор. Про бизнес. 06 июня 2019. URL: <https://probusiness.io/tech/6009-bank-neobank-ekosistema-kak-menyetsya-finansovyy-sektor.html> (дата звернення: 05.11.2020).
7. Legetsy V. What is the future of Neobanks? URL: <https://ideasoft.io/blog/the-future-of-neobanks/#4> (дата звернення: 01.07.2021).
8. Паперник С. Необанки: закордонна історія та українська перспектива. *Юридична газета online*, 2018. №10 (612). URL: <https://yur->

- gazeta.com/publications/practice/inshe/neobanki-zakordonna-istoriya-ta-ukrayinska-perspektiva.html (дата звернення: 09.10.2020).
9. Rolfe A. Analysis report: The global state of neobanks. URL: <https://www.paymentscardsandmobile.com/the-global-state-of-neobanks/> (дата звернення: 01.07.2021).
10. Number of Fintech startups worldwide from 2018 to 2020, by region / Statista Research Department, 09.11.2020. URL: <https://www.statista.com/statistics/893954/number-fintech-startups-by-region/> (дата звернення: 19.11.2020).
11. The list of neobanks and digital banks in the world in 2021. URL: neobank.app (дата звернення: 01.07.2021).
12. Мациборская Т. Они покорили мир: ТОП-10 самых успешных небанков Европы. Интернет-портал PaySpace Magazine. URL: <https://psm7.com/mobilnye-banki/oni-pokorili-mir-top-10-samyx-uspeshnyx-neobankov-evropy.html> (дата звернення: 19.11.2020).
13. Revolut. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.revolut.com> (дата звернення: 09.10.2020).
14. Monobank. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.monobank.com.ua> (дата звернення: 09.10.2020).
15. FinTechnicolor: The New Picture in Finance / McKinsey&Company. URL: https://www.mckinsey.com/~/_/media/mckinsey/industries/financial%20services/our%20insights/bracing%20for%20seven%20critical%20changes%20as%20fintech%20matures/fintechnicolor-the-new-picture-in-finance.ashx (дата звернення: 01.07.2021).
16. Graham A. Fintech and Banks: How Can the Banking Industry Respond to the Threat of Disruption? URL: <https://www.toptal.com/finance/investment-banking-freelancer/fintech-and-banks> (дата звернення: 01.07.2021).
17. Каталог фінтех-компаній України 2019. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній. URL: <https://fintechua.org/> (дата звернення: 01.07.2020).
18. Bank Roadmap 2020 – research on the digital transformation of Ukrainian banks. The Ukrainian Association of FinTech and Innovation Companies. URL: <https://fintechua.org/en/news/bankroadmap> (дата звернення: 10.11.2020).
19. todobank. Офіційний веб-сайт. URL: <https://todobank.ua> (дата звернення: 12.11.2020).
20. Жуматий А. Sportbank – ще один мобільний банк. URL: <https://finance.ua/ua/cards/sportbank> (дата звернення: 12.11.2020).

21. Будина Л. Fozzy Group совместно с банком «Восток» запускают небанк «Банк Власний рахунок». 18 червня 2021. URL: <https://retailers.ua/news/management/12038-fozzy-group-sovmestno-s-bankom-vostok-zapuskayut-onlayn-bank-vlasniy-rahunok> (дата звернення: 01.07.2021).
22. Гриньков Д. Скільки необанків потрібно Україні. URL: <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/skolko-neobankov-nuzhno-ukraine/> (дата звернення 19.07.2021)
23. Тартасюк С. Чи можуть фінкомпанії перетворитися на небанки. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2021/07/16/68068914/> (дата звернення 16.07.2021)
24. Лошакова Н. «Ринок достатньо великий, щоб в Україні було кілька не-обанків», – Анна Тігіпко, izibank. Новинний портал України Delo.ua. 29.12.2020. URL: <https://delo.ua/business/rinok-dostatno-velikij-i-vilnij-schob-v-ukrajini-376810/> (дата звернення 01.07.2021).
25. UK-Ukraine FinTech Summit сприятиме посиленню розвитку інновацій на фінансовому ринку. Національний банк України. 16.07.2021. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/uk-ukraine-fintech-summit-spriyatime-posilennyu-rozvitku-innovatsiy-na-finansovomu-rinku?utm_campaign=news&utm_medium=push-link&utm_source=push (дата звернення: 16.07.2021).
26. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року (оновлена у березні 2021 року). Національний банк України. 31.03.2021. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=4 (дата звернення: 20.07.2021).
27. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний банк України. Липень 2020. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdc1p> (дата звернення: 20.07.2021).